

Як мене обирали губернатором

Марк Твен

Марк Твен

ЯК МЕНЕ ОБИРАЛИ ГУБЕРНАТОРОМ

Оповідання

Кілька місяців тому мене як незалежного кандидата висунули на посаду губернатора великого штату Нью-Йорк. Дві основні партії виставили кандидатури містера Стюарта Л. Вудфорда і містера Джона Т. Гофмана. Однак я усвідомлював, що у мене є помітна перевага перед цими панами, а саме: бездоганна репутація.

Варто було тільки переглянути газети, щоб переконатися, що якщо ці кандидати і були коли-небудь порядними людьми, то ці часи давно минули. Було очевидно, що за останні роки вони міцно загрузли у всіляких пороках. Я упивався своєю перевагою над ними, і в глибині душі радів, але якась думка, як каламутна цівка, затьмарювала безтурботну гладь мого щастя: адже моє ім'я буде зараз у всіх на вустах разом з іменами цих пройдисвітів! Це стало турбувати мене все більше і більше. Врешті-решт, я вирішив порадитися зі своєю бабусею. Старенька відповіла швидко і рішуче.

У листі було сказано:

"За все своє життя ти не зробив жодного ганебного вчинку. Жодного! Між тим поглянь тільки в газети, і ти зрозумієш, що за люди містер Вудфорд і містер Гофман. Суди сам, чи можеш ти принизитись настільки, щоб вступити з ними в політичну боротьбу?"

Саме це і не давало мені спокою! Всю ніч я ні на хвилину не заплющив очі. Зрештою я вирішив, що відступати вже пізно. Я взяв на себе певні зобов'язання і повинен боротися до кінця. За сніданком, недбало переглядаючи газети, я натрапив на наступну замітку і, сказати по правді, був абсолютно приголомшений:

"Лжесвідчення. Може бути, тепер, виступаючи перед народом як кандидат в губернатори, містер Марк Твен зволить роз'яснити, при яких обставинах він був звинувачений в порушенні присяги тридцятьма чотирма свідками у місті Вакаваку (Кохінхіна) в 1863 році? Лжесвідчення було скоєно з наміром відібрати у бідної вдовитубілки і її беззахисних дітей жалюгідний клаптик землі з декількома банановими деревцями — єдине, що рятувало їх від голоду й злиднів. У своїх інтересах, а також в інтересах виборців, які, як сподівається містер Твен, голосуватимуть за нього, він зобов'язаний роз'яснити цю історію. Чи зважиться він?"

У мене просто очі на лоба полізли від подиву. Який грубий, безсовісний наклеп! Я ніколи не бував у Кохінхіні! Я не маю поняття про Вакаваку! Я не міг би відрізнити бананового дерева від кенгуру! Я просто не знав, що робити. Я був розлюченим, але абсолютно безпорадним.

Пройшов цілий день, а я так нічого і не зробив. Наступним ранком у тій же газеті з'явилися такі рядки:

"Знаменно! Слід зазначити, що містер Марк Твен зберігає багатозначне мовчання з приводу свого лжесвідчення в Кохинхині!"

(Надалі, протягом всієї виборчої кампанії ця газета називала мене не інакше, як "Мерзенний Клятвопорушник Твен".

Потім в іншій жовтої газеті з'явилася така замітка:

"Бажано дізнатися, чи не буде новий кандидат в губернатори готовий роз'яснити тим зі своїх співгромадян, які наважуються голосувати за нього, одну цікаву обставину: чи правда, що у його товаришів по бараку у Монтані часто пропадали невеликі цінні речі, які незмінно виявлялися або в кишенях містера Твена, або в його "валізі" (старій газеті, в яку він завертав свої пожитки). Чи Правда, що товариші змушені були нарешті, для власної користі містера Твена, зробити йому дружне напучування, вимазати дьогтем, вивозити в пір'ї і пронести по вулицях верхи на жердині, а потім порадити скоріше очистити займане ним приміщення і назавжди забути туди дорогу? Що відповість на це містер Марк Твен?"

Чи можна було вигадати щось огидніше! Адже я ніколи в житті не бував у Монтані! (З тих пір ця газета називала мене "Твен, Монтанський Злодій".)

Тепер я став розгортати ранкову газету з боязливою обережністю, — так, напевно, піднімає ковдру людина, підозрюючи, що десь в ліжку причаїлася гримуча змія.

Одного разу мені кинулося в очі наступне:

"Наклепник викритий! Майкл О'ніл Фланаган — есквайр з Файв-Пойнтса, містер Кіт Бернс і містер Джон Ален з Уотер-стріту під присягою дали свідчення, які доказують, що нахабне твердження містера Твена, ніби покійний дід нашого гідного кандидата містера Джона Т. Гофмана був повішений за грабіж на великій дорозі, є підлим і безглуздом, ні на чому не заснованим клепом. Кожній порядній людині стане сумно на душі при виді того, як заради досягнення політичних успіхів деякі люди йдуть на будь-які жалюгідні вчинки, опоганюють гробниці і чорнять чесні імена померлих. При думці про те горе, яке ця мерзенна брехня заподіяла ні в чому не винним рідним і друзям покійного, ми майже готові порадити ображеній і розгніваній публіці негайно ж вчинити грізну розправу над наклепником. Втім, ні! Нехай мучиться каяттями совісті! (Хоча, якщо наші співгромадяни, засліплені люттю, в запалі гніву завдадуть йому тілесні ушкодження, абсолютно очевидно, що ніякі присяжні не зважаться їх звинуватити і жоден суд не ризикне присудити до покарання учасників цієї справи.)"

Спритна заключна фраза, мабуть, справила на публіку належне враження: тієї ж ночі мені довелося поспіхом схопитися з ліжка і втекти з дому чорним ходом, а "ображена і розгнівана публіка" увірвалася через парадні двері і в пориві справедливого обурення стала бити у мене вікна і ламати меблі, і до всього прихопила з собою дещо з моїх речей. І все ж я можу присягнутися всіма святими, що ніколи не зводив клепа на дідуся містера Гофмана. Мало того — я не підозрював про його існування і ніколи не чув його імені.

(Зауважу мимохідь, що вищезгадана газета з тих пір стала називати мене "Твеном, Осквернителем Гробниць".)

Незабаром мою увагу привернула наступна стаття:

"Гідний кандидат! Містер Марк Твен, що збирався вчора ввечері вимовити громову промову на мітингу незалежних, не з'явився туди вчасно. У телеграмі, отриманій від лікаря містера Твена, говорилося, що його збив екіпаж, який мчався надто стрімко, що у нього в двох місцях зламана нога, що він відчуває страждання, і тому подібні дурниці. Незалежні щосили намагалися прийняти на віру ці жалюгідні пояснення і робили вигляд, ніби не знають справжньої причини відсутності запеклого негідника, якого вони визначили своїм кандидатом. Але вчора ввечері якийсь до нестями п'яний суб'єкт рачки вповзав в готель, де проживає містер Марк Твен. Нехай тепер незалежні спробують довести, що ця п'яна тварина не була Марком Твеном. Попався нарешті! Виверти не допоможуть! Весь народ гучно запитує: "Хто була ця людина?"".

Я не вірив своїм очам. Не може бути, щоб моє ім'я було пов'язано з такою жахливою підозрою! Вже цілих три роки я не брав в рот ні пива, ні вина і взагалі ніяких спиртних напоїв.

(Очевидно, час брав своє, і я став загартовуватися, тому що без особливого прикrostі прочитав в наступному номері цієї газети своє нове прізвище: "Твен, Біла Гарячка", хоча знав, що це прізвище залишиться за мною до кінця виборчої кампанії.)

До цього часу на моє ім'я стало надходити безліч анонімних листів. Зазвичай вони були такого змісту:

"Що скажете щодо убогої бабусі, яка до вас стукалася за милостинею, а ви її ногою ткнули?

Пол Прай".

Або:

"Деякі ваші темні справи відомі поки що одному мені. Доведеться вам розщедритися на кілька доларів, інакше газети дізнаються щось про вас від вашого покірного слуги.

Хенді Енді".

Інші листи були в тому ж дусі. Я міг би привести їх тут, але думаю, що читачеві досить і цих.

Незабаром головна газета республіканської партії "викрила" мене в підкупі виборців, а центральний орган демократів "вивів мене на чисту воду" за злочинне вимагання грошей.

(Таким чином, я отримав ще два прізвища: "Твен, Брудний Шахрай" і "Твен, Підлий Шантажист".)

Між тим всі газети зі страшними криками стали вимагати "відповіді" на пред'явлені мені звинувачення, а керівники моєї партії заявили, що подальше мовчання погубить мою політичну кар'єру. І ніби для того, щоб довести це і підстьобнути мене, на наступний ранок в одній з газет з'явилася така стаття:

"Помилюйтеся-но на цього суб'єкта! Кандидат незалежних продовжує наполегливо

відмовчуватися. Звичайно, він не сміє і пікнути. Пред'явлені йому звинувачення виявилися цілком вірогідними, що ще більше підтверджується його красномовним мовчанням. Відтепер він затаврований на все життя! Подивіться на свого кандидата, незалежні! На цього Ганебного Клятвopopушника, на Монтанського Злодія, на Осквернителя Могил! Подивіться на вашу втілену Білу Гарячку, на вашого Брудного Шахрая і Підлого Шантажиста! Вдивіться в нього, огляньте з усіх боків і скажіть, чи ви зважитеся віддати чесні голоси за цього негідника, який тяжкими своїми злочинами заслужив жахливий масив огидних кличок і не сміє навіть розкрити рота, щоб спростувати одну з них".

Далі ухилятися було вже, мабуть, не можна, і, відчуючи себе глибоко приниженим, я засів за "відповідь" на всю цю купу незаслужених брудних поклепів. Але мені так і не вдалося закінчити свою роботу, так як на наступний ранок в одній з газет з'явився новий погрозовий і злісний наклеп: мене звинувачували в тому, що я підпалив будинок для божевільних з усіма його мешканцями, тому що він псував вид з моїх вікон. Тут мене охопив жах.

Потім надійшло повідомлення про те, що я отруїв свого дядька з метою заволодіти майном. Газета наполегливо вимагала ексгумації трупа. Я боявся, що ось-ось збожеволію. Але цього мало: мене звинуватили в тому, що, будучи опікуном притулку для підкидьків, я пристроїв за протекцією своїх беззубих родичів, які давно вижили з розуму, на посаду розжовувачів їжі для вихованців. У мене голова пішла обертом. Нарешті безсоромне цькування, якому піддали мене ворожі партії, досягло найвищої точки: за чиєюсь намовою під час передвиборного з'їзду дев'ять малюків всіх кольорів шкіри і в найрізноманітнішому лахмітті сиділи на трибуні і, чіпляючись за мої ноги, стали кричати: "Тато!"

Я не витримав. Я спустив прапор і здався. Балотуватися на посаду губернатора штату Нью-Йорк виявилось мені не під силу. Я написав, що знімаю свою кандидатуру, і в пориві озлоблення підписався:

"З щирою повагою, ваша колись порядна людина, а нині: Мерзенний Клятвopopушник, Монтанський Злодій, Осквернитель Гробниць, Біла Гарячка, Брудний Шахрай і Підлий Шантажист

Марк Твен".

© Віктор Часник. Переклад. 2011.

Переклад для публікації люб'язно надано перекладачем